

Preken på visitasgudstjeneste i Innstranden menighet. 12.03.23

⁴ En gang drev han ut en ond ånd som var stum. Da den onde ånden fór ut, begynte den stumme å tale, og folk undret seg. ¹⁵ Men noen av dem sa: «Det er ved hjelp av Beelsebul, herskeren over de onde åndene, at han driver de onde åndene ut.» ¹⁶ Andre ville sette ham på prøve og krevde et tegn fra himmelen av ham. ¹⁷ Men Jesus visste hva de tenkte, og sa til dem:

«Hvert rike som kommer i strid med seg selv, blir lagt øde, og hus faller på hus. ¹⁸ Om nå Satan er kommet i strid med seg selv, hvordan kan da riket hans bli stående? Dere sier jo at det er ved Beelsebul jeg driver de onde åndene ut. ¹⁹ Men hvis det er ved Beelsebul jeg driver ut de onde åndene, hvem er det da deres egne folk driver dem ut ved? Derfor skal deres egne dømme dere. ²⁰ Men er det ved Guds finger jeg driver de onde åndene ut, da har jo Guds rike nådd fram til dere.

²¹ Når den sterke med våpen i hånd vokter gården sin, får det han eier, være i fred. ²² Men kommer det en som er enda sterkere og overmannet ham, da tar han fra den sterke alle våpnene som han satte sin lit til, og fordeler byttet. ²³ Den som ikke er med meg, er mot meg. Og den som ikke samler med meg, han sprer.

²⁴ Når en uren ånd farer ut av et menneske, flakker den omkring over øde vidder på leting etter et hvilested, men uten å finne det. Da sier den: 'Jeg vil vende tilbake til huset mitt, som jeg forlot.' ²⁵ Og når den kommer dit, finner den huset feid og pyntet. ²⁶ Da drar den av sted og får med seg sju andre ånder, verre enn den selv, og de flytter inn og slår seg til der. Og det siste blir verre for dette mennesket enn det første.»

²⁷ Da han sa dette, ropte en kvinne i folkemengden til ham: «Salig er det morsliv som bar deg, og brystene som du diet.» ²⁸ Men Jesus svarte: «Si heller: 'Salige er de som hører Guds ord og tar vare på det.'»

Luk 11,14-28

Dagens prekentekst utfordrer oss på flere plan. For det første er det et verdensbilde hvor onde ånder er en realitet, og blir brukt som forklaring på tilstander og adferd hos mennesker. For det andre er det en diskusjon om hvor Jesu makt over de onde åndene kommer fra. Hva er det som gjør ham i stand til å helbrede den besatte?

Det oppleves fremmed for oss. Både verdensbildet, hvor onde ånder er en realitet, og helbredelsesprosessen hvor de onder ånder drives ut.

Det som ikke er fremmed er våre behov for å forklare det vi opplever og ser. Det er et behov vi også har i dag. Når vi opplever et fenomen så vil vi gjerne gi det en forklaring. Og da en forklaring som henger sammen med det vi vet er forutsetninger for vår tilværelse. For eksempel at vi er underlagt fysiske lover, at vi har en kropp som fungerer på en bestemt måte. Og dette ønske om forklaring og sammenhenger har drevet menneskers kunnskap videre gjennom

århundrer og årtusener. Derfor er vi på et annet sted i dag når det kommer til kunnskap og forståelse av de fenomener vi observerer. Vi ville brukt andre ord – vi ville beskrevet det på en annen måte. Men selv i dag er det slik at det skjer en utvikling i måten vi beskriver og forklarer fenomener knyttet til menneskesinnet. Det er på ingen måte slik at vi har kommet til fullstendig kunnskap om det som styrer tanker og adferd hos et menneske.

Men selv om tidligere tiders fenomener ble forklart på en annen måte, så betyr det ikke at fenomenet i seg selv ikke eksisterte. Hvilke «onde ånder» ser vi i dag. «Onde ånder» som binder mennesker fast i mønstre som bryter dem ned og gir dårlig livskvalitet og en utfordrende hverdag. For det er ikke tvil om at det finnes fenomener som «binder» mennesker, som gjør at mennesker har tanker og holdninger som gir en utfordrende adferd.

Det finnes flere ord for det. Ett av dem er angst. Flere undersøkelser viser at det er her ungdom og unge voksne har de største utfordringer og rapporterer om stort symptomtrykk knyttet til sin mentale helse. Og angst har betydelig kraft. Den kan styre et menneskes adferd. Vi skal ikke slenge diagnoser bakover i tid mot beskrivelser fra bibelen. Men det kan tenkes at den stumme i dagens evangeliefortelling var rammet av angst. Og vi vet at det er mange unge mennesker, og andre, som i dag ikke klarer å uttrykke seg i frykt for at de skal gjøres til latter eller at de skal henges ut. Mutisme og selektiv mutisme er en angstform som faktisk finnes, og som ofte henger sammen med sosial angst. Felles for all angst er at opplevelsen av fare gjør noe med adferden din, til tross for at det ikke finnes noe som faktisk er farlig.

Gjennom mange år som samtalepartner for studenter så er min erfaring at mye av utfordringene knyttet til studenters mentale helse bunner i et utfordrende selvbilde. Den antagelse som mange bærer med seg om at de ikke er verd noe, og at de ikke betyr noe. Går vi rundt med en slik grunnantakelse i livene våre, ja – da har angst og uro lett for å få fritt spillerom. Da hemmer den, da binder den – da styrer den adferden vår. Da blir angsten som den onde ånden i dagens bibeltekst. Den får makt over oss – alt med utgangspunkt i opplevelsen av at vi ikke er verd noe.

Jesus møtte den stumme med det aller største alvor. Og Jesu nærvær gjorde definitivt noe med situasjonen til den stumme. Det er et klart mirakuløst trekk ved historien, og det er ikke et poeng å ta det bort. Men heller å passe dagens bibeltekst inn i dagens situasjon. For den har et språk som gjør at vi hindres i å se hvilken betydning den skal og bør ha i dag. Vi vet at Jesus i møtet med

mennesker ofte bekreftet dem som viktige (tolleren, kvinnen ved Sykars brønn og flere), og at de kunne få kaste av seg det de hadde av trøblete bagasje. Det er mange eksempler på mennesker som blir frigjort – til nettopp å kunne ta ut sitt potensiale for å være mennesker.

Og det er akkurat her at Jesus kaller oss til etterfølgelse. For når vi vet at så mange kjenn på en lammende utilstrekkelighet, har ikke vi en oppgave i gi mennesker et utgangspunkt for et positivt selvilde. Et ansvar for å møte mennesker på en slik måte at de innlemmes i fellesskapet og at angsten slipper grepet. At mennesker kjenner seg respektert, inkluder og oppreist.

Salige er de som hører Guds ord og tar vare på det, avslutter Jesus dagens prekentekst med. Og vi sammenfatter ofte Guds ord med at du skal elske din neste som deg selv. Alt for ofte har vi sett ned på den gode egenomsorgen som blant annet skal bidra til at vi ser positivt på oss selv, og at vi ikke lar oss binde av angst og depresjon på grunn av hvem vi er.

Kirka har for ofte bundet mennesker i skam og skyldfølelse – til tross for at budskapet hele veien har frigjørende. Til frihet har Kristus frigjort oss.

Så når vi gjennom visitasen har fått høre at hver 3 student kjenner på psykiske symptomplager, så har vi som kirke et oppdrag hvor vi skal bidra til å reise opp disse – gjøre at de får trua igjen – både på seg selv og på Jesus. Da vil også Innstranden menighets visjon bli virkeliggjort. De fire bokstavene i ordet NÅDE er et akronym som utgjør visjonen. Nær livet – det er her det skjer. Åpen dør – vi tar i mot de som kommer – og kommer dem i møte de som trenger det. Dele tro – vi gir av det vi har. Ekte mennesker – menneskers liv og erfaringer skal vi ta på alvor.

Alle menneske som reises opp og blir frigjort fra det som trykker dem ned – de opplever et mirakel. De opplever at lenker som holder dem fast blir brutt. Vi ser det billedgjort her på alvertavla. Det gode budskap er frigjørende og bekræftende. Vårt oppdrag som Jesu etterfølgere er å bidra til å reise dem opp. Og det er vårt oppdrag som kirke å løse mennesker som blir holdt fast i angst, i skyld og skam. Sette dem fri – akkurat på samme måte som den stumme i dagens bibelfortelling.

Ære være Faderen og Sønnen og Den Hellige Ånd som var, er og blir en sann Gud fra evighet og til evighet. Amen.